

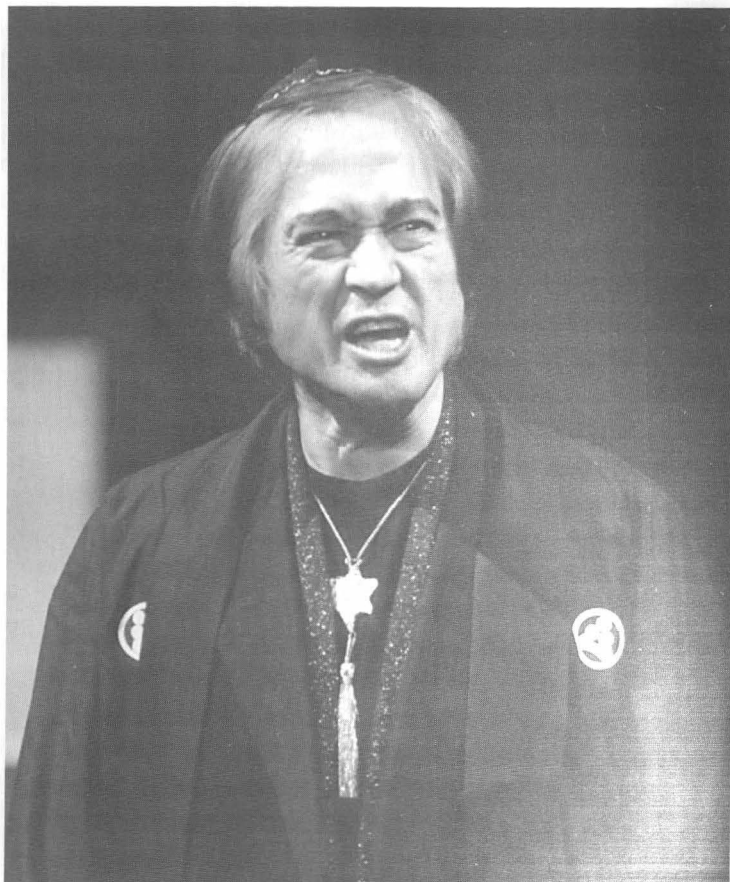
sau numai călău. *Shylock* nu e deloc înfrumusețat de Andrzej Seroeryn: e foarte lacom de bani, e un tată brutal și răzbunător, e de neînduplecat în dorința de a-și tortura și ucide asupritorii. Cu toate acestea, el are măreție tragică în însăși neînduplecarea sa. A fost scuipat, călcat în picioare, batjocorit și face orice, sacrifică chiar banii pentru a-și învinge dușmanii, pentru a-și dovedi dreptul de a fi un om ca toți ceilalți. *Jessica* este îndrăgostită până dincolo de orice reținere, dar asta nu o împiedică de a-și jefui tatăl. *Porția* ocrotește și gândește elogiul toleranței, dar o face în primul rând pentru a-l pune la încercare și a-l prinde în capcana legilor pe *Shylock*. Până și personajele de plan doi – de pildă, servitorul *Lancelot Gobbo*, *Gratiano* și *prințul Marocului* – sunt făcute din amestecuri de energii și atitudini contradictorii.

De fapt, spectacolul devine un fel de lecție morală – o lecție seducător îmbrăcată în marele circ al pasiunii și al puterii distrugătoare, o moralitate modernă amintind de genul teatral medieval. Învățăm să vedem inexplicabila prostie a intoleranței. Contemplăm răul absolut, dorința distrugerii, ura – având tot timpul în față și imaginea Binelui, a iubirii și înțelegerii.

Constantin PARASCHIVESCU

Un carnaval violet

La cumpăna vremurilor, parcă se adună temele fundamentale ale omenirii, rostul vieții, destinele trestiei gânditoare, înfruntarea forțelor iraționale, antagonismele sociale, etnice, religioase, politice. La răscruce de drumuri, eroul e lumea, neli-niștită, dezorientată,

neștiind încotro s-o ia și ce poate aduce viitorul. Conflictul se acutizează, iau uneori linii incredibile, monstruoase – un braț tăiat lui *Titus Andronicus* (de ce?), o bucată din carnea unui om pretinsă zălog pentru un împrumut (la ce bun?). Exemplele vin din Renaștere, o cumpănă a veacurilor, dar au rezonanță astăzi cu atât mai pregnantă la o cumpănă de milenii. Tragedia le-a transfigurat în expresii revelatoare – Șerban, Purcărete, Mugur, Dabija –, comedia în tonuri de parodie tonică, animată – Cătălina, Darie, Mălăele. Și una și alta cu efect regenerativ, optimist.

Neguțătorul din Veneția e o piesă care le îmbină pe amândouă, mai bine zis din care se vor desprinde două filoane în creația shakespeariană, prin polisemie: comedii cu substrat tragic, tragedii cu elemente comice. Nici una în stare pură (ca *Zadarnicele chinuri* sau *Visul*, ca tragediile antice, de pildă). Și, deopotrivă, îmbină unele teme fundamentale, precum conflictele rasiale, sau între două ethosuri etnico-sociale, lăcomie și omenie, dreptate și milă, etc. Arată până la ce cruzime poate ajunge un zaraf evreu umilit și înscenează judecata lui fără nici o incriminare etnică sau religioasă, ci numai umană. Căci omul e pretutindeni la fel, „cu aceleași simțuri, patimi și dureri“. Și, spre deosebire de Marlowe cu sângerosul Barrabas din *Evreul din Malta*, nu incită groaza tragică, ci împletește firul crudului fanatism pe o pânză lirică, de dragoste tinerească, și joc ingenios, de farsă și inteligență, pentru a înclina cumpăna spre armonie și bun simț.

Un spectacol realizat de Ion Caramitru cu o trupă japoneză, în turneu prin lume (Newbury, Rotterdam, București, Stratford-upon-Avon, Tokio). Vesel și dinamic, modern, occidentalizat s-a spus prin preajmă, surprinzător pentru cine se aștepta la tradiționalele modalități de joc ale artiștilor din țara soarelui-răsare. Costume negre, lejere, de balerini sau sportivi, peste care adaugă când e nevoie o pelerină, o bluză sau o manta înflorată, două mici panouri luminate și câteva lampioane ca decor, o măsuță, un scaun-două, cutiile pentru pretendenții la mâna Portiei aliniate pe un covor, aduse și duse de protagoniști când e cazul și multă imaginație. Jocul începe cu un antrenament jovial al trupei cu niște bile, exerciții de dexteritate parcă, apoi, într-un ritm viu, pornește povestea dragostei și a incredibilei pretenții cămătărești a lui Skylock, serios și amuzându-se cu o feroare neobosită, intens susținută. Nu e îngroșată nici o trăsătură a cămătarului, nici grotescă, nici crudă, ci evoluează aproape umanizat, motivat în aberație, frânt de o logică superioară, a bunului-simț. Un carnaval vii, antrenant, cuceritor prin umor și bucuria jocului, cu nerv și multiple fațete de teatralitate autentică. Să-i numesc pe interpreți, n-are rost. Se remarcă *trupa*.

Euro-Japan Theatre, Théâtre du Sygne – Neguțătorul din Veneția de William Shakespeare, versiune japoneză. Regia artistică: Ion Caramitru. Scenografia: Izumi Matsuoka, Michiru Fujii. Muzica: Masahiko Horokawa, Saori Kakimoto. Distribuția: Motonobu Hoshino, Dai Ishida, Hiroshi Kawachi, Rikiya Koyama, Seiya Nakano, Yuki Nishida, Atsuko Ogawa, Sachiko Shigyo, Kazuo Tachibana, Shigehiro Tanaka, Satoshi Watanabe. Spectacol în București: 18 octombrie 2001.